

**Javaslat a Jézus Szíve búcsú és körmenet
Kalocsai Települési Értéktárba történő felvételéhez**

Készítette: *Dr. Mészáros István*
Dr. Mészáros István templomigazgató

Kalocsa, 2020. április 30.

(P. H.)

I.
A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: **Dr. Mészáros István**
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: **Dr. Mészáros István**
Levelezési cím: **6300 Kalocsa, Szent István király út 24.**
Telefonszám: **30/2117-139**
E-mail cím: **meszaroskalocsa@gmail.com**

II.
A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Jézus Szíve búcsú és körmenet**
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: **Kalocsa, belváros**
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

☒ települési	☐ tájegységi	☐ megyei	☐ külföldi magyarság
--	-------------------------------------	---------------------------------	---
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása. (**I. Melléklet**)
6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: a Kalocsai Települési Értéktárba felvett egyik jelentős műemlék épülete.
7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források) **Kalocsa TV, Kalohírek, Korona FM100, Kalocsai Néplap, www.asztrik.hu, www.szentistvanlelkesseg.hu, www.baon.hu, www.magyarokurir.hu**
8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: **www.szentistvanlelkesseg.hu**

III.
MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja (**digitális adathordozó II. Mellékletként csatolva**)
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek (**III. Mellékletként csatolva**)
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat (**IV. Mellékletként csatolva**)

A kalocsai Jézus Szíve búcsú és körmenet

A Jézus Szentséges Szíve iránti tisztelet a kereszténységben ősi gyökerekre nyúlik vissza, az újkorban pedig különleges virágzásnak indult. Az egész világon épültek a Jézus Szentséges Szívének szentelt templomok, jelentek meg a Jézus Szívéről szóló könyvek és folyóiratok, alakultak a Jézus Szívéről elnevezett szövetségek, társulatok és szerzetesrendek, terjedtek a Jézus Szívével kapcsolatos ájtatosságok, virágzott az imaapostolság, folytak az elsőpénteki szentáldozások, a Jézus Szíve litániák, a szentségimádások, a felajánlások. Az Egyház hivatalos liturgiájában IX. Pius pápa jelölte ki a helyét, amikor 1856-ban az Úrnapja utáni második vasárnapot követő pénteket megtette Jézus Szíve főünnepének. Magyarországon is nagy hagyománya van a Jézus Szíve-kultusznak, amit különösen is a jezsuiták terjesztettek s Kalocsa ennek mintegy az egyik fellelője.¹ A jezsuiták kalocsai letelepítése már a 18. század közepén felvetődött, az első három jezsuita 1760-ban érkezett meg a városba, Batthyány József érsek meghívására, hogy segítsenek az egyházmegye lelkipásztori munkájában, de mint tanítórendet Kunszt József érsek hívta meg őket 1852-ben, amikor átvette a főegyházmegye irányítását.² Az érsek a gimnázium vezetését kiemelte az anyagi gondokkal küzdő piarista rend kezéből és a jezsuitákra bízta, a gimnázium tanulói számára pedig megalapította a Szent István király nevelőintézetet, amely Stephaneum néven vált ismertté. Az átszervezéssel jelentős építkezések kezdődtek Kalocsán, többek között az egykori piarista templom helyén felépült a város egyik fő utcájának arculatát máig meghatározó Szent István király templom.³ A Karl Rösner bécsi építész tervei szerint osztrák és magyar művészek által megalkotott templomot 1860. szeptember 29-én Nehiba János tinnini c. püspök szentelte fel. Ez a templom a hozzátartozó gimnáziummal és nevelőintézettel a jezsuiták vezetése mellett a Jézus Szíve kultusz élesztője és terjesztője lett Kalocsán és a régióban, máig tartó hatása kézzelfogható a kalocsai Jézus Szíve búcsú és a hozzá tartozó körmenet élő hagyományában.

¹ „A Jézus Szíve-kultusznak igazi forrása Magyarországon szintén Kalocsa volt. Először világi papok kezében volt az első magyar hitbuzgalmi lapoknak egyike, a Hirnök. Majd átvette a magyar aszketikus irodalomban éppúgy, mint a tudományban elismert P. Tóth Mike, akinek neve elválaszthatatlan a Jézus Szíve-tisztelet elterjedésétől hazánkban. P. Menyhárház buzgólkodása folytán az évi Jézus Szíve-búcsú által Kalocsa és nevezetesen a kollégium temploma lesz egyik központja a Szent Szív-kultusznak, melynek formáit más városok és községek is átveszik.” In: P. Kerkai György SJ: A kalocsai kollégium 1860-1940., Budapest, 1942., 27. oldal

² A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye történeti sematizmusa 1777-1923. Schematismus historicus cleri archidioecesis Colocensis et Bacsensis 1777-1923. Szerkesztette/Composuit: Lakatos Andor. Kalocsa/Coloczae 2002.

³ Az épületegyüttes felmérését legutóbb Bakody Orsolya és Márkus Adrienn tájépítésmérnök végezte el egy örökségvédelmi hatástanulmány keretében, 2016. október 18-án. Lásd: Kalocsa Város Értékkatasztere, Váti Városerőssítési Tanácsadó és Tervező Iroda Kft., Budapest, 2016.

Többnapos Jézus Szíve búcsút már az 1860-as évek közepétől tartottak itt.⁴ Majd vallási rendezvényként nem csak Kalocsa és a szállások főbúcsújává nőtte ki magát, hanem még a Dunántúlon is számon tartották, és nem ritkán többezres lélekszámmal ülték meg. 2012-ben a város Művelődési Központjában időszak kiállítással emlékeztünk meg a búcsú 150-éves jubileumáról. A kiállítást Dr. Bábel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek nyitotta meg.

Mint főünnepet, ma is triduummal (péntek-szombat-vasárnap) tartjuk: szentmiséssel, szentségimádással, gyónási lehetőség biztosításával, vendég lelkipásztorok bevonásával. Leglátványosabb eleme vasárnap, a főmise előtti, a Szent István király templomtól a Nagyboldogasszony Főszékesegyházig Oltáriszentséggel vezetett körmenet, amelybe – örvendetes módon – ismét egyre többen viseletbe öltözködve érkeznek. Erre az alkalomra az Astriceum Érseki Múzeumból kiemeljük az évszázados, Jézus Szíve búcsúra készült egyházi ötvösmunkákat (kehely, monstrancia, cibórium), a Lichtensteiger-féle ünnepi ornátust (casula, pluviale, dalmatica), de az utóbbi években a papság is szívesen visel kalocsai gépi-kézi varrott egyházi ruhát, s a körmenetben mindig ott vannak a Király Ilus által tervezett bordóbársony lobogók is, amelyek alá felsorakozik a hívő nép.

Miközben köszönetet mondunk a Gondviselő Istennek, hogy megtartott bennünket hitünkben, szellemi és lelki hagyományainkkal, ennek a rajongásig szeretett népnek felbecsülhetetlen értékeivel, örömmel és büszkeséggel töltene el bennünket, ha a települési értéktárba felvételre most javasolt Jézus Szíve búcsú a hozzátartozó körmenettel együtt Kalocsa város értéktárát gazdagíthatná.

Öszinte tisztelettel:

Kalocsa, 2020. április 30.

Dr. Mészáros István
(Dr. Mészáros István)

a kalocsai Szent István király templom igazgatója
kiskunsági főesperes, titeli c. prépost

⁴ P. Kerkai György SJ: A kalocsai kollégium 1860-1940. című munkájában hivatkozik rendtársa, P. Nagyfalusi Lajos SJ: Kalocsa az újabkori magyar hitélet gyűjtőfáklyája című, a Kalocsai Jezsuita Érseki Főgimnázium 1938-39. évi évkönyvében írt tanulmányára, mely szerint „a kongregációk körül P. Komáriknak vannak nagy érdemei, főképp a Jézus Szíve-tiszteletet emeli ki mint «amelyben Kalocsa az egész országra kisugárzóan példát adott», s ezt 1860-tól kezdve ki is mutatja. Már a 60-as évek közepétől kezdve megindultak a Jézus Szíve ünnepe és a rákövetkező vasárnap közti napokon a kollégium templomába a búcsújárások s ez a szokás tart egész a mai napig. E sorok írójának is volt alkalma meggyőződnie róla, hogy ezeket a búcsújárásokat oly lelkeség fűti, amely párját ritkítja az országban. Nem lehet itt berúgott búcsúsokat látni, akik másutt oly szégyenére vannak az ünneplő népnek. Már kora hajnalban felhangzik az Istent dicsérő ének az árok partján vagy az intézet udvarán alig pár órát pihenő nép ajkán, fegyelmezett, meghatóan szép ének, nem fülsiketítő gajdolás. A körmenetek, az éjjeli szentségimádás mindmegannyi felemelő lelki élmény.” In: P. Kerkai György SJ: A kalocsai kollégium 1860-1940., Budapest, 1942., 28. oldal

Kalocsai Települési Értéktár Bizottság
részére

Tisztelt Bizottság!

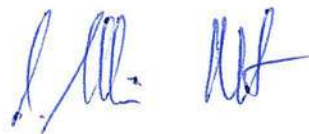
A kalocsai Jézus Szíve búcsú és a hozzá tartozó körmenet több mint 150 éves múltra tekint vissza. A több mint másfél évszázad alatt ezen egyházi ünnep Kalocsa és a szállások hagyományává is vált, hisz azon a város és a város környéki szállások lakossága rendszeresen részt vett. Az utóbbi években – a többi kalocsai és Kalocsa környéki tánccsoport mellett – tánccsoportunk is részt vett népviseletbe öltözve a búcsún és a körmeneten. A Jézus Szíve búcsú és a körmenet hagyományőrző munkánk elválaszthatatlan részévé vált.

Mindezek alapján a kalocsai Piros Rózsa Táncegyüttes Egyesület a kalocsai Jézus Szíve búcsú és a hozzá tartozó körmenet helyi értéktárba való felvételét javasolja, mely kiemelten szolgálná e hagyomány élő hagyományként való megőrzését.

Kalocsa, 2020. április 30.

Tisztelettel:

PIROS RÓZSA
TÁNCEGYÜTTES EGYESÜLET
6300 Kalocsa, Ecetgyár u. 29.
Adószám: 19044163-1-03

dr. Kálóczi Norbert

a Piros Rózsa Táncegyüttes Egyesület elnöke